

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ AN SINH XÃ HỘI Ở THÀNH PHỐ HÀ NỘI HIỆN NAY

Phùng Thị Huế
Trường Cao đẳng Du lịch Hà Nội

Tóm tắt: Bài viết phân tích nội dung và giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội. Bài viết cũng đánh giá những kết quả đạt được, đồng thời chỉ ra khó khăn, thách thức trong quá trình thực hiện. Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh, góp phần xây dựng Thủ đô Hà Nội văn minh, hiện đại và giàu tính nhân văn.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; an sinh xã hội; thành phố Hà Nội.

APPLYING HO CHI MINH'S THOUGHT ON SOCIAL SECURITY IN HANOI TODAY

Phung Thi Hue
Hanoi College of Tourism

Abstract: The article analyzes the content and value of Ho Chi Minh's thought on social security. The article also evaluates the results achieved, and at the same time points out difficulties and challenges in the implementation process. On that basis, the author proposes solutions to improve the effectiveness of applying Ho Chi Minh Thought, contributing to building a civilized, modern and humane Hanoi Capital.

Keywords: Ho Chi Minh Thought; social security; Hanoi City.

Nhận bài: 16/07/2025

Phản biện: 15/08/2025

Duyệt đăng: 18/08/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

An sinh xã hội là một trong những trụ cột quan trọng bảo đảm sự ổn định chính trị, phát triển kinh tế và nâng cao chất lượng cuộc sống của nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh từ rất sớm đã khẳng định chăm lo đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân, đặc biệt là những người yếu thế, chính là mục tiêu cốt lõi của chế độ mới. Những quan điểm của Người về an sinh xã hội cho đến nay vẫn giữ nguyên giá trị lý luận và thực tiễn, trở thành nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho Đảng và Nhà nước ta trong thực hiện an sinh xã hội hiện nay. Trong giai đoạn hiện nay, thành phố Hà Nội đang đứng trước nhiều thời cơ và thách thức trong việc thực hiện chính sách an sinh xã hội phù hợp với yêu cầu phát triển bền vững và hội nhập quốc tế. Việc nghiên cứu, phân tích và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội vào thực tiễn thành phố Hà Nội có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc, góp phần định hướng cho quá trình hoạch định, tổ chức và nâng cao hiệu quả các chính sách xã hội trong bối cảnh mới.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội

Tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội bắt nguồn từ quan điểm xuyên suốt: “Mục tiêu cao nhất của cách mạng là vì con người, do con người và cho con người”. Người khẳng định an sinh xã hội là quyền cơ bản, bất khả xâm phạm của con người, gắn liền với quyền sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc. Trong Di chúc, Hồ

Chí Minh căn dặn Đảng và Nhà nước phải quan tâm đến con người trước hết, coi phát triển kinh tế – văn hóa là nền tảng để nâng cao đời sống nhân dân. Theo Người, an sinh xã hội không chỉ là chính sách hỗ trợ mà còn là trách nhiệm chính trị, đạo lý của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội.

Người đặc biệt chú trọng nhóm yếu thế như công nhân, nông dân nghèo, thương binh, liệt sĩ, phụ nữ, trẻ em, người cao tuổi. Hồ Chí Minh cho rằng an sinh xã hội phải được thể hiện toàn diện qua việc làm, giảm nghèo, giáo dục, y tế và phúc lợi công cộng. Người khẳng định “lao động là vinh quang”, coi việc làm ổn định là cơ sở của hạnh phúc và chủ trương ban hành luật lao động, quy định ngày làm việc 8 giờ, bảo vệ quyền lợi công nhân, phụ nữ, người già và trẻ em. Người cũng đề xuất thiết lập hệ thống phúc lợi công như nhà trẻ, thư viện, rạp chiếu bóng, bệnh viện, nhà dưỡng lão để phục vụ nhân dân.

Về giáo dục, Hồ Chí Minh nhấn mạnh quyền học tập bình đẳng, coi “dân tộc dốt là dân tộc yếu”. Người hướng tới một nền giáo dục phổ cập, toàn diện, gắn với lòng yêu nước, tinh thần tự cường và ý thức độc lập dân tộc. An sinh xã hội, theo Người, phải tạo cơ hội học tập công bằng để thế hệ trẻ phát triển năng lực toàn diện.

Trong lĩnh vực y tế, Hồ Chí Minh coi sức khỏe là “vốn quý nhất”, khẳng định “dân cường thì quốc thịnh”. Người đề cao y tế công cộng, kết hợp

y học dân tộc với hiện đại, bảo đảm mọi người đều có quyền được chăm sóc sức khỏe. Người cán bộ, đảng viên, thanh niên, phụ nữ, thiếu nhi, công nhân và bộ đội phải rèn luyện thể chất, giữ gìn sức khỏe để học tập, lao động và cống hiến cho đất nước. Bản thân Người nêu gương tự giác tập luyện hằng ngày.

Đối với phúc lợi và bảo trợ xã hội, Người đặc biệt quan tâm thương binh, liệt sĩ, người nghèo, trẻ mồ côi, phụ nữ khó khăn. Người xem việc chăm sóc họ là nghĩa vụ chính trị, đạo đức và biểu hiện nhân văn của chế độ. Hồ Chí Minh yêu cầu Đảng, Chính phủ có chính sách ưu tiên đào tạo, nâng đỡ thanh niên xung phong, phụ nữ, nông dân, coi đó là cách kích lệ sản xuất, phát huy vai trò mọi tầng lớp. Người nhấn mạnh không để ai bị bỏ lại phía sau trong công cuộc phát triển.

Ở phương diện công bằng xã hội, Hồ Chí Minh xem an sinh là công cụ để hiện thực hóa tiến bộ, xóa bỏ bất công, rút ngắn khoảng cách giàu nghèo. Người thể hiện khát vọng “ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành”. Tư tưởng này kết hợp hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội, hướng tới mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội có giá trị định hướng to lớn cho sự nghiệp đổi mới đất nước. Trong bối cảnh hiện nay, khi Việt Nam đang hội nhập sâu rộng và đối diện nhiều thách thức về phát triển bền vững, xóa đói giảm nghèo, già hóa dân số, biến đổi khí hậu..., việc quán triệt và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh càng trở nên cấp thiết. Điều đó đòi hỏi hệ thống chính trị phải chú trọng gắn kết phát triển kinh tế với bảo đảm an sinh xã hội, chăm lo toàn diện đời sống nhân dân, nhất là nhóm yếu thế, nhằm xây dựng xã hội công bằng, nhân văn và bền vững.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội không chỉ khẳng định giá trị nhân văn sâu sắc của cách mạng Việt Nam mà còn định hướng lâu dài cho sự phát triển đất nước. Thực hiện tốt an sinh xã hội theo tinh thần Hồ Chí Minh chính là tạo nền tảng vững chắc để củng cố niềm tin của nhân dân, phát huy sức mạnh đại đoàn kết, thúc đẩy tiến bộ xã hội và đưa dân tộc Việt Nam phát triển giàu mạnh, văn minh.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội có giá trị to lớn cả về lý luận và thực tiễn. Về mặt lý luận, tư tưởng ấy khẳng định con người vừa là mục tiêu vừa là động lực của cách mạng, nhấn mạnh vai trò của Nhà nước và xã hội trong việc bảo đảm quyền sống, quyền hạnh phúc cho mọi người. Đây là sự

phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác-Lênin, gắn lý tưởng công bằng, tiến bộ với điều kiện lịch sử cụ thể của Việt Nam. Về thực tiễn, tư tưởng đó đã soi đường cho Đảng và Nhà nước ta trong hoạch định chính sách xã hội, từ chăm sóc sức khỏe, giáo dục, tạo việc làm đến bảo trợ các nhóm yếu thế. Những thành tựu về giảm nghèo, mở rộng phúc lợi xã hội, nâng cao đời sống nhân dân chính là minh chứng rõ ràng cho sức sống và giá trị bền vững của tư tưởng Hồ Chí Minh trong công cuộc xây dựng đất nước hiện nay.

2.2. Thành phố Hà Nội vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào thực tiễn xây dựng an sinh xã hội hiện nay

Thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, chính sách xã hội của nước ta hướng đến mục tiêu trung tâm là phát triển con người, bảo đảm cuộc sống ấm no, hạnh phúc, qua đó củng cố sự lãnh đạo của xã hội và tạo nền tảng cho sự phát triển bền vững. Trên cơ sở nhận thức ấy, trong quá trình lãnh đạo đất nước, đặc biệt từ khi tiến hành công cuộc đổi mới, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật về an sinh xã hội; đồng thời, tăng cường và đa dạng hóa các nguồn lực đầu tư. Quá trình đó huy động được sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị cùng nhân dân, chăm lo thiết thực cho con người, tạo nên động lực to lớn trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Trong những năm qua, thành phố Hà Nội đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trong thực hiện an sinh xã hội theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Thành phố Hà Nội coi việc phát triển an sinh xã hội là nhiệm vụ trọng tâm, gắn với mục tiêu nâng cao đời sống nhân dân. Trong thời gian qua, nhiều chính sách quan trọng như trợ cấp cho các đối tượng khó khăn, hỗ trợ xây dựng và cải thiện nhà ở, tổ chức đào tạo nghề và giải quyết việc làm đã được triển khai đồng bộ. Những nỗ lực này không chỉ giúp bảo đảm phúc lợi cho người dân mà còn mở ra cơ hội phát triển kinh tế ổn định, góp phần xây dựng một xã hội công bằng, tiến bộ và bền vững.

Công tác giảm nghèo bền vững được chú trọng, tỷ lệ hộ nghèo giảm nhanh, đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân không ngừng được cải thiện. Năm 2024, thành phố Hà Nội “giải quyết việc làm cho 225.858 lao động, đạt 139,9% Kế hoạch năm, tăng 11.600 việc làm mới được tạo ra, tương đương tăng 5,4% so với cùng kỳ năm 2023” Thành phố triển khai đồng bộ các chính sách giáo dục và đào tạo, bảo đảm cơ hội học tập cho trẻ em, mở rộng mạng lưới trường lớp, nâng

cao chất lượng nguồn nhân lực. Về y tế, thành phố Hà Nội quan tâm phát triển hệ thống bệnh viện, trung tâm y tế, chú trọng chăm sóc sức khỏe cộng đồng, nhất là nhóm yếu thế. Đồng thời, thành phố thực hiện hiệu quả các chương trình bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, hỗ trợ người có công, người già, trẻ mồ côi, người khuyết tật. Hệ thống phúc lợi công cộng như nhà ở xã hội, hạ tầng đô thị, thiết chế văn hóa, thể thao cũng được mở rộng, góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống, khẳng định giá trị bền vững của tư tưởng Hồ Chí Minh trong thực tiễn phát triển thành phố Hà Nội.

Các cấp, các ngành của Thành phố tiếp tục chú trọng triển khai các hoạt động bảo đảm an sinh và phúc lợi xã hội. Tính đến năm 2025, “Thành phố đã tiếp nhận và giải quyết 11.292 hồ sơ đề nghị giải quyết chính sách ưu đãi đối với người có công với cách mạng với tổng kinh phí 2.521 tỷ đồng. Hiện nay, toàn Thành phố có trên 203.000 đối tượng hưởng trợ cấp xã hội hàng tháng trong tổng số hơn 3,8 triệu người trong cả nước đang hưởng trợ cấp xã hội. Trong năm, các quận, huyện, thị xã đã chi trả trợ cấp đầy đủ, kịp thời, công khai, minh bạch cho các đối tượng với tổng kinh phí là trên 1.757 tỷ đồng. Các cơ sở trợ giúp của Thành phố thực hiện chăm sóc, nuôi dưỡng 3.102 người với mức trợ cấp nuôi dưỡng thấp nhất là 1,76 triệu đồng/người/tháng và chi khác 350.000 đồng/tháng”. Thành phố Hà Nội là địa phương tiên phong trong việc thực hiện mục tiêu của Trung ương đến năm 2030 “xoá bỏ hoàn toàn tình trạng nhà tạm, nhà dột nát cho hộ nghèo, hộ cận nghèo, người dân bị ảnh hưởng bởi thiên tai, biến đổi khí hậu”.

Bên cạnh những thành tựu đạt được, công tác an sinh xã hội ở Hà Nội vẫn còn bộc lộ một số hạn chế và thách thức. Thứ nhất, chênh lệch mức sống giữa khu vực nội thành và ngoại thành vẫn khá rõ rệt, đời sống của một bộ phận người dân, nhất là lao động nhập cư và hộ nghèo, còn khó khăn. Hệ thống dịch vụ y tế, giáo dục tuy phát triển nhưng chưa đồng đều, tình trạng quá tải tại các bệnh viện, trường học công lập vẫn tồn tại. Việc triển khai nhà ở xã hội, nhà ở cho công nhân còn chậm, chưa đáp ứng nhu cầu thực tế. Thứ hai, tốc độ đô thị hóa nhanh kéo theo áp lực lớn về việc làm, hạ tầng xã hội và môi trường. Một số chính sách hỗ trợ còn dàn trải, thiếu đồng bộ, hiệu quả chưa cao. Đặc biệt, yêu cầu hội nhập quốc tế và thích ứng với biến đổi khí hậu, già hóa dân số, chuyển đổi số,... đang đặt ra những thách thức mới cho thành phố Hà Nội trong việc bảo đảm an sinh xã hội bền vững.

Để thực hiện tốt hơn an sinh xã hội trong giai đoạn hiện nay, Hà Nội cần vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh, chú trọng một số giải pháp sau:

Một là, tiếp tục hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật về an sinh xã hội, bảo đảm đồng bộ, công bằng, hướng đến mọi người dân. Để nâng cao hiệu quả an sinh xã hội, Thành phố Hà Nội cần tiếp tục hoàn thiện hệ thống chính sách, pháp luật theo hướng đồng bộ, công bằng và bao trùm. Trước hết, cần rà soát, bổ sung, điều chỉnh các quy định hiện hành để phù hợp với bối cảnh đô thị hóa, già hóa dân số và tác động của cách mạng công nghiệp 4.0. Đồng thời, bảo đảm tính minh bạch, khả thi và công bằng trong việc ban hành và thực thi chính sách, tránh chồng chéo, dàn trải. Thành phố cũng cần ưu tiên xây dựng chính sách đặc thù hỗ trợ nhóm yếu thế như người nghèo, lao động nhập cư, người già, trẻ em và người khuyết tật. Song song, đẩy mạnh phân cấp, phân quyền cho cơ sở nhằm kịp thời giải quyết các vấn đề xã hội phát sinh. Cuối cùng, tăng cường sự phối hợp giữa Nhà nước, doanh nghiệp và cộng đồng để huy động nguồn lực xã hội, bảo đảm an sinh bền vững cho mọi người dân.

Hai là, đẩy mạnh phát triển kinh tế gắn với tiến bộ và công bằng xã hội, tạo nhiều việc làm bền vững, nâng cao thu nhập cho người lao động, nhất là khu vực ngoại thành và lao động nhập cư. Thành phố cần khuyến khích chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng hiện đại, ưu tiên các ngành công nghiệp công nghệ cao, dịch vụ chất lượng, nông nghiệp đô thị thông minh, qua đó tạo nhiều việc làm ổn định và có thu nhập tốt. Đồng thời, cần có chính sách hỗ trợ đào tạo nghề, bồi dưỡng kỹ năng cho người lao động, đặc biệt là khu vực ngoại thành và lao động nhập cư, giúp họ thích ứng với yêu cầu mới của thị trường. Song song, Thành phố phải chú trọng bảo vệ quyền lợi người lao động, xây dựng môi trường làm việc an toàn, bình đẳng, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần. Đây chính là cơ sở để phát triển kinh tế hài hòa với tiến bộ, công bằng xã hội và bền vững.

Ba là, đầu tư nâng cao chất lượng dịch vụ y tế, giáo dục, giảm chênh lệch giữa các khu vực, đồng thời thúc đẩy ứng dụng công nghệ số trong quản lý và cung ứng dịch vụ xã hội. Thành phố cần tiếp tục mở rộng, hiện đại hóa hệ thống bệnh viện, trường học, đồng thời tăng cường đội ngũ cán bộ, giáo viên, y bác sĩ có chuyên môn cao. Đặc biệt, cần chú trọng đầu tư cho vùng ngoại

thành, bảo đảm người dân được tiếp cận dịch vụ y tế, giáo dục với chất lượng tương đương nội thành. Song song, Hà Nội phải đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số trong quản lý và cung ứng dịch vụ xã hội, từ hồ sơ y tế điện tử, đăng ký khám chữa bệnh trực tuyến đến các nền tảng học tập số. Điều này không chỉ nâng cao hiệu quả quản lý, giảm thủ tục hành chính mà còn giúp người dân thụ hưởng dịch vụ nhanh chóng, minh bạch và công bằng hơn.

Bốn là, quan tâm mở rộng nhà ở xã hội, phúc lợi công cộng, các thiết chế văn hóa, thể thao phục vụ nhân dân. Để đáp ứng nhu cầu ngày càng lớn của người dân, nhất là lao động thu nhập thấp và công nhân, Hà Nội cần quan tâm mở rộng hệ thống nhà ở xã hội với quy hoạch hợp lý, giá thành phù hợp, gắn kết hạ tầng giao thông và dịch vụ thiết yếu. Song song, Thành phố cần đầu tư phát triển các công trình phúc lợi công cộng như công viên, quảng trường, trung tâm sinh hoạt cộng đồng nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống và tạo không gian xanh cho đô thị. Bên cạnh đó, việc xây dựng và mở rộng các thiết chế văn hóa, thể thao hiện đại, đồng bộ từ trung tâm đến cơ sở sẽ giúp nhân dân có điều kiện rèn luyện thể chất, nâng cao đời sống tinh thần, đồng thời giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa Thủ đô.

Năm là, phát huy sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và cộng đồng, khuyến khích xã hội hóa nguồn lực, qua đó bảo đảm an sinh xã hội bền vững, góp phần xây dựng Thủ đô văn minh, hiện đại và giàu tính nhân văn. Các cấp ủy, chính quyền phải nâng cao vai trò lãnh đạo, điều hành, bảo

đảm sự phối hợp chặt chẽ giữa các ngành, đoàn thể trong triển khai chính sách xã hội. Đồng thời, cần đẩy mạnh xã hội hóa nguồn lực, khuyến khích doanh nghiệp, tổ chức xã hội và người dân tham gia đầu tư vào giáo dục, y tế, nhà ở, phúc lợi công cộng. Việc nhân rộng các mô hình tự quản, quỹ hỗ trợ cộng đồng, phong trào tương thân tương ái sẽ tạo nền tảng vững chắc để mọi người cùng chung tay chăm lo cho nhau. Sự kết hợp giữa nỗ lực Nhà nước và đóng góp xã hội sẽ giúp Hà Nội vừa bảo đảm công bằng, tiến bộ, vừa khẳng định bản sắc văn hóa, nhân văn, góp phần xây dựng Thủ đô văn minh, hiện đại và phát triển bền vững

III. KẾT LUẬN

Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về an sinh xã hội trong thực tiễn xây dựng và phát triển thành phố Hà Nội hiện nay có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, vừa mang giá trị lý luận, vừa có tính thực tiễn sâu sắc. Tư tưởng của Người khẳng định con người là trung tâm, là mục tiêu và động lực của sự phát triển, từ đó định hướng cho hệ thống chính sách xã hội của Hà Nội theo hướng toàn diện, công bằng và nhân văn. Những kết quả đạt được về giảm nghèo, mở rộng phúc lợi, nâng cao chất lượng y tế, giáo dục, chăm lo đối tượng yếu thế,... là minh chứng rõ ràng cho sức sống của tư tưởng Hồ Chí Minh. Tuy nhiên, trước yêu cầu phát triển mới, Hà Nội cần tiếp tục hoàn thiện chính sách, phát huy sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và cộng đồng, gắn tăng trưởng kinh tế với tiến bộ xã hội, qua đó bảo đảm an sinh bền vững, xây dựng Thủ đô văn minh, hiện đại và giàu tính nhân văn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Minh Anh (2025), “An sinh xã hội - ưu tiên hàng đầu của Hà Nội trong quá trình phát triển”, <https://thanglong.chinhphu.vn/an-sinh-xa-hoi-uu-tien-hang-dau-cua-ha-noi-trong-qua-trinh-phat-trien-103250128100000062.htm>, ngày 31-1-2025.
- [2]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 3*, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [3]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 4*, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [4]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 5*, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [5]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 8*, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [6]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 12*, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [7]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 13*, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.
- [8]. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 15*, Nxb. Chính trị Quốc gia sự thật, Hà Nội.